ՀԱՅ — ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆՈՐԸՆՏԻՐ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ

Տ. Զաւէն Ս. Պատրիարքին Կարին ժամանումին Առաջնորդին կողմէ պաշտօնապէս հաղորդուեցաւ երէկ Պատրիարքարան, տեղեկութիւն տրուելով միեւնոյն ատեն որ ժողովուրդին փափաքին համաձայն մէկ շաբաթ պիտի մնայ Կարնոյ մէջ, հետեւաբար յառաջիկայ Երկուշաբթի օր միայն պիտի մեկնի Կարինէն Տրապիզոն։ Հետեւաբար պատուիրակութիւնն ալ յառաջիկայ Երկուշաբթի օր պիտի մեկնի Պոլսէն Տրապիզոն։

Օ-Ժ. Լոյտի Կարնոյ թղթակիցը Հոկտ. 26 թուականով կ'հեռագրէ.

«Հայոց Պատրիարքը հոս հասաւ. դիմաւորութեան գացին կուսակալն ու զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնէութիւնը։ Պատրիարքը կառավարական պաշտօնատունը գացած պահուն, հետեւակազօրաց վաշտ մը նուագախումբով մեծարանքներ ըրաւ, ոստիկան-զինուորներ ու զանազան ազգերու պատկանող դպրոցական աշակերտներ բարեւի կեցած էին։ Հիւպատոսներ բարի գալուստ մաղթելու համար իրենց թարգմանները ղրկեցին։»

Բաղէշէ երէկ մեր ստացած թղթակցութեան մէջ, մանրամասնութիւններ կան նորընտիր Պատրիարքին ընդունելութեան մասին։ Բաղէշցիք Տ. Զաւէն Ս.ի իբրեւ առաջնորդ պաշտօնավարութեան մասին նպաստաւոր գաղափար ունենալով, ընդունելութեան համար ամէն պատրաստութիւն տեսեր են։ Ժողովուրդը քանի մը ժամ հեռաւորութենէ, իսկ Հայ եւ Հայ բողոքական աշակերտներ մէկ ժամ քաղաքէն հեռու դիմաւորեր են նորընտիր Պատրիարքը որ 150 ձիաւորներու հետ կը յառաջանար դէպ ի քաղաք։ Մշոյ առաջնորդ Տ. Ներսէս Ս. որ դիմաւորելու գացեր է նորընտիր Պատրիարքը, ձիէն վար իջած եւ Տ. Զաւէն Ս.ի ընդ առաջ գացած ըլլալով նորընտիր Պատրիարքն ալ ձիէն վար իջեր եւ երկու սրբազաններ ողջագուրուեր են։ Դպրոցական աշակերտներու երգերուն եւ ժողովրդեան անօրինակ խանդավառութեան մէջ մտեր է քաղաք, քաղաքապետութեան վրանին մէջ քիչ մը հանգստանալէ յետոյ, եւ ընդունուեր է եկեղեցական դասուն ու դպիրներու կողմէ։ Կարմրուկն եկեղեցւոյ մէջ կարճ եւ ազդու բանախօսութիւն մը ընելով ըսեր է. եթէ պատրիարքական պաշտօնավարութենէ վերադարձած ըլլար, այս խանդավառ ընդունելութիւնը կրնար մեկնուիլ գոհունակութեան արտայայտութիւն մը, իսկ երբ դեռ նոր կ'երթայ իր պաշտօնին գլուխը, այս ընդունելութիւնը նշան մ'է որ ժողովուրդը շատ բան կ'ակընկալէ իրմէ, ու օրհնելով ժողովուրդը ելեր է առաջնորդարան։

Ռուսական հիւպատոսը որ իր թարգմանը երկու գաւազաններով ընդ առաջ ղրկած էր, Զաւէն Ս.ի քաղաք հասած օրը բարի գալստեան այցելութիւն տուեր է, իսկ Բողոքական եւ Ասորի հասարակութեանց հոգեւոր պետերը դիմաւորութեան գացեր են քաղաքէն հեռու։

Ս. Պատրիարքը իր հասնելուն հետեւեալ օրը քարոզեր է արտագաղթի չարիքներուն վրայ։

Կուսակալը բարի գալստեան այցելութեան եկած ըլլալով, Ս. Պատրիարքն ալ փոխադարձ այցելութեան գացեր եւ կուսակալը, որ Տ. Զաւէն Ս.ի քաղաք մտած օրը ո և է պատիւ չէր ընծայած անձնապէս, մեկնած օրը քաղաքէն մինչեւ կէս ժամ հեռու ողջերթի գացեր է Տ. Զաւէն Ս.ի։

Մեր Մուշի թղթակիցն ալ կ'գրէ թէ Խրիմեան Հայրիկէն յետոյ Տ. Զաւէն Ս.ն է որ գաւառէ կ'կոչուի Պոլսոյ Պատրիարքութեան։ Խրիմեան Ս.ի ողջերթի համար, մէլիքներէ ու ռէյիսներէ 1,000 ձիաւորներ կուգան կ'հաւաքուին եւ այս հանդիսաւորութեամբ ճամբայ կ'դնեն զինքը, Տ. Զաւէն Ս.ի բարի գալուստ մաղթելու համար 7-800 ձիաւորներ կը դիմաւորեն զինքն ու զինուորական նուագածութեամբ կ'մտնէ քաղաք եւ ուղղակի կ'երթայ կառավարութեան ապարանքը, ապա եկեղեցին ու Առաջնորդարանը, ուր կ'մնայ հինգ օր։ Իր հասնելուն հետեւեալ օրը կ'այցելեն իրեն կառավարական բոլոր պաշտօնեաները, Թուրք երեւելիները, իւլէմաներն ու կրօնականները, Բողոքականաց պատուելին, Հայ-հռոմէականաց փոխ-Առաջնորդն եւ Տ. Զաւէն Ս. Կիրակի օր փոխադարձ այցելութեան կ'երթայ կառավարական պաշտօնէութեան եւ հոգեւոր պետերուն, ինչպէս նաեւ Իթթիհատ-Թէրագգըի ակումբին, ուր հացկերոյթ կ'տրուի ի պատիւ Ն. Սրբազնութեան։ Առաջնորդարանին մէջ ալ հացկերոյթ տրուեր են ի պատիւ կառավարական պաշտօնէութեան եւ Հայ եւ Թուրք հասարակութեանց երեւելիներուն, կառավարիչն ալ հացկերոյթ մը տուեր է ի պատիւ Ն. Սրբազնութեան։ Զինուորական հրամանատարը Ալէգսանիա դաշտը զօրաց վարժութիւններուն հրաւիրեր է Ն. Սրբազնութիւնը, ու անկէ ուղղակի ճամբայ ելեր է Ս. Կարապետ եւ անտի դէպ ի Պուլանըգ, Մանազկերտ եւ Խնուս։ Իրեն հետ Ս. Կարապետ մեկներ է Արաբկիրի Առաջնորդ Տ. Խարեգին Վրդ., որուն համար կ'ըսուի թէ Տեսուչ պիտի ըլլայ Ս. Կարապետի վանքին։

* * *

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՏՕՆԸ

Տեղապահ Տ. Գաբրիէլ Սրբազան այսօր Եպարքոսին, Ներքին, Դատական, Կրթական, Երկրագործական եւ Առեւտրական նախարարներուն, Տէֆթէրհանէի վերատեսչին, ինչպէս նաեւ Էքրէմ եւ Ճէմալ պէյերուն այցելութիւն տալով, գրոց գիւտի հանդէսներուն անձամբ կամ ներկայացուցիչներով մասնակցած ըլլալնուն համար շնորհակալութիւն պիտի յայտնէ։ Պատերազմական նախարարը շնորհաւորական հեռագիր ուղղած ըլլալով Տեղապահ Ս.ին, երէկ հեռագրաւ շնորհակալութիւն յայտնուեցաւ։

Պատրիարքական Փոխանորդն ալ դեսպաններուն շնորհակալութեան պիտի երթայ։

∴ Ցոբելեանի Կարգադիր Մասնախումբի Ատենապետ Տոքթ. Թորգոմեան էֆ. երէկ Դուրեան Ս.ին հետ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ խորհրդակցելով որոշեցին որ յառաջիկայ Հինգշաբթի Յանձնաժողովը գումարուի Ղալաթիա, Ցոբելեանին առթիւ հաւաքուած նուէրները ստանալու եւ հեղինակէ ղրկուած գրքերը յօգուտ կազմուելիք հիմնական դրամագլուխին ծախելու մասին յարմար միջոցներ խորհելու համար։

Հնդկահայ ծանօթ ազգայիններէն գնդ. Կրէկօրի, որ Օրմանեան Ս.ի «Հայ Եկեղեցի» անուն աշխատասիրութիւնը Անգլիերէնի թարգմանեց, ի պատիւ համազգային Ցոբելեանին, ստանձնած է Միաց. Ընկերութեան միջոցաւ գաւառի մէջ բացուած վարժարանի մը մէկ տարեկան ծախքը նուիրել։ Այդ նպատակաւ առաջին վճարման, 20 ոսկի, ղրկած է Ընկերութեան։

∴ Մայր եկեղեցւոյ դպրաց դասը 5 ոսկի նուիրած է կրթական հիմնական դրամագլուխին համար։ Գոհութեամբ կը լսենք թէ Գաբրիէլ էֆ. Կիւլպէնկեան յօժարութիւն յայտնած է աշխատութեան կարեւոր բաժին մը ստանձնելու կրթական հիմնական դրամագլուխի հաւաքման գործին մէջ։ Ազգ. Ժողովոյ Ա. Ատենապետ Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան, որ մէկ շաբաթէն Պոլիս կ'հասնի, պիտի հրաւիրուի աջակցելու այս կարեւոր գործին։

∴ Գրոց գիւտի եւ տպագրութեան կրկնակ յոբելեանները մեծ հանդէսով տօնուեր են Արմաշի մէջ։ Շաբաթ առաւօտեան պատարագէն յետոյ, երեկոյին գրական հանդէս մը տեղի ունեցեր է նախագահութեամբ Տ. Մեսրոպ Ս.ի։ Հանդիսասրահը վայելչօրէն զարդարուեր է դրօշներով, Ս. Սահակի եւ Ս. Մեսրոպի, պատմական մեծանուն ազգայիններու պատկերներով, գիրի եւ տպագրութեան խորհրդանշաններով, Մեսրոպեան երկաթագրի նմոյշներով։ Բանախօսութիւններ, արտասանութիւններ եւ երգեր տեղի ունեցեր ու փէշերը լուսազարդուեր են դպրոցին ամբողջ շէնքը եւ վանքին բակը։

∴ Սկիւտար, Կարապետեան վարժարաններուն մէջ հանգանակութիւն կ'կատարուի ի նպաստ կրթական հիմնական դրամագլխին։ Կիրակի օր եկեղեցին մէջ տեղի ունեցած հանդէսի պահուն Կարապետեան վարժարանի բարձր կարգի սաներէն Պ. Հայկ Մանուկեան արտասանեց մեծ յոբելեանին ուղղեալ ձօն մը։

∴ Ծանօթ երգիծաբան Տիար Ց. Ալփիար խմբագրութեանս միջոցաւ կրթական հիմնական դրամագլուխին տրամադրած է 60 դրշ.։

ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Խարբերդէն հետեւեալ հեռագիրը ստացանք.—

Հայ գրի գիւտին եւ տպագրութեան մեծ յոբելեանը մեծահանդէս շքով եւ խանդավառութեամբ տօնեցինք։ Ջերմապէս կ'խնդակցինք եւ կ'շնորհաւորենք, Ազգին յաջողութիւն մաղթելով։

Ստորագր.—Առաջնորդ Պսակ վրդ., Ուսումն. եւ Թաղ. Խորհուրդ, Մուրատեան, Շուշանեան, Ֆապրիգաթօրեան, Գանճակեան, Ցոբելեանական մասնախումբ՝ Ս. Պարամեան, Քէնտրըեան, Տր. Պօնաբարթեան, Լ. Պարամեննան, Հայկազունեան։

Սեբաստիայէն կ'հեռագրեն մեզ.—

Առաջնորդարանս իր ամբողջ կազմով, կրկնակ յարանուանութիւնք, կրթական եւ բարեսիրական հաստատութիւնք, կուսակցութիւնք, յոյն հասարակութիւն, միսիոնարութիւնք, Պանքա, Ռէժի, ֆրանսական հիւպատոսութիւն, կառավարութիւնն իրեն ներկայացուցիչներով, 4,000 ուսանողներով, ժողովրդեան անօրինակ բազմութիւնով, շաբաթ եւ կիրակի վալի պէյին ներկայութեամբ մեծավայելչութեամբ կատարեցինք համազգային կրկնակ յոբելեանները։

Առաջն. Փոխանորդ
ԹԷՈՓԻԼԷ ՔՀՆՑ. ՕՏԱՊԱՇԵԱՆ

Օրտուէն կ'հեռագրեն մեզ.—

Փայլուն հանդէսներ մեծ յոբելեանին առթիւ. անօրինակ հանդիսաւորութիւն. «ֆօնտ»ի սկսած ենք։ Ստորագր.՝ Թաղ. Խորհուրդ Օրտուի։

* * *

Գաւառի կացութիւնը.—«Թասվիրի Էֆքեարի» Վանայ թղթակիցը, կուսակալ Թահսին պէյի եւ զինուորական հրամանատար հազարապետ Խալիլ պէյի ջանքերը կը դրուատէ, աւազակներու հետապնդութեան մասին։ Վերջին հինգ ամսուան միջոցին Վանայ պարսկական սահմանագլուխին վրայ աւազակներու հետ 50 բաղխում տեղի ունեցած եւ 80 աւազակ սպաննուած եւ շատերն ալ բռնուած կամ նուաճուած են, բացի Միր Մհէի նման նշանաւոր աւազակի մ'ալ սպանութենէն։ Անկէ զատ, կ'ըսէ, հինգ տարուան մէջ գողցուած 30,000 ոչխար իրենց տէրերուն վերադարձուած են եւ դատապարտուած 200 հոգի ձերբակալուելով դատարանի յանձնուած են։ Զորս նոր ճամբաներու եւ արհեստական վարժարանի մը շինութեան ձեռնարկուեր է։ Նոյնպէս բարձրագոյն վարժարանի մը հիմնարկէքը տեղի ունեցեր եւ կառավարական թերթ մը հրատարակելու համար տպարան մը հաստատուեր է։ Նոյնպէս 300 ոսկի ծախքով մինչեւ 30 քիլոմէթր հեռաւորութիւն ունեցող տեղ հեռաձայնի գիծ մը երկարեր է եւ բոլոր կառավարական հաստատութիւնները այդ գծով կապուեր են իրարու հետ։

∴ Խարբերդէն Պատրիարքարան հասաւ հետեւեալ պաշտօնական հեռագիրը Հոկտ. 10 թուականով.

Պսակուած կինն առեւանգող Օսմանը փախստական է. Իսկ Եուսուֆ հարցաքննիչ դատաւորին կողմէ ազատ արձակուեցաւ։ Ժողովուրդը վախէն օգնութիւն կ'սպասէ. կառավարութիւնը կարեւորութիւն չտար. պատիժն անհրաժեշտ է։

Մուշէն հետեւեալ պաշտօնական հեռագիրն հասած է Պատրիարքարան Հոկտ. 12 թուականով.

Տեղւոյս Երկրագործական դրամատունը սկսած է վաճառել երկրագործներուն հողերը. իրենց պարտքերուն հաշիւը կարգադրողներուն անգամ թոյլտուութիւն չըլլար, որպէս զի անոնք իրենց կեանքն եզող հողերէն չզրկուին. Կ'խնդրենք յանուն արդարութեան որ իրենց պարտքերը հետզհետէ կարգադրելու համար անոնց երկար միջոց շնորհուի։

Ամասիայէն Հոկտ. 12 թուականով պաշտօնական հետեւեալ հեռագիրը հասած է Պատրիարքարան.

Ի բացակայութեան 15 տարեկան գրուած եւ իսկապէս 12 տարեկան որբ Գուրգէնը նախապէս փախցնող եւ թլփատող չէրքէսները յայտարարած ըլլալով որ իբր թէ տղան իր կամքովը գացած է, ժամ մը անգամ չբանտարկուեցան. թերեւս տղան վերստին առեւանգուի։

Երզնկայէն Հոկտ. 3 թուականով Պատրիարքարան ուղղուած պաշտօնական նամակէ մը քաղուած.

Ամերիկայէն վերադարձող Քղեցիներ ամսոյս 1ին Տրապիզոնի ճամբուն վրայ Քէօսէ բռնուած տեղը գողերու կողմէ յարձակումի կ'ենթարկուին եւ խստիւ կ'խոշտանգուին. Աւազակները կ'տանին Քղիի ձերմակ գիւղացի Յակոբ Փոսիկեանի 43 ոսկին, Գրիգոր Տ. Գրիգորեանի 4 1/2 ոսկին եւ արծաթ ժամացոյցը, Կարապետ Գրիգորեանի 7 մէճիտիէն եւ ուրիշներու գոյքերը։

Հայկ. Բարեգ. Միութեան կողմէ հետեւեալ բացառիկ նուէրները ղրկուած են.

—Միաց. Ընկ. միջոցաւ 75 Օսմ. ոսկի, երկրորդ անգամ ըլլալով, Կիլիկիոյ, Անտիոքի, Գայաճըքի, Եաղուպիէի եւ Ալապաշի (կրկին) հինգ վարժարաններուն ի նպաստ։—Այնթապի Միսիոնարուհի Տիկ. Ֆ. Լ. Շէփըրտի 50 Անգլ. ոսկի, Հաճընի մէջ եւս ձեռագործի արհեստանոց մը հիմնելու համար յատկացուած նպաստին կէսը՝ իբրեւ առաջին մասնավճար։—Տըֆլիսաբնակ Տ. Երուանդ Լալայեանցի 800 ֆր., յօգուտ Հայկական ձեռագիրներու հրատարակութեան գործին։